

COPĂLĂU (COMUNA, JUDEȚUL BOTOȘANI)

Situată în sudul județului Botoșani, pe malurile râului Miletin, la o distanță de 20 de kilometri de reședința de județ, comuna Copălău cuprinde trei sate: Cerbu, Cotu și Copălău. Informațiile cu privire la istoria acestor sate în perioada premodernă sunt foarte lacunare. Satul Copălău a fost menționat în recensământului populației din Moldova din 1774 ca având 18 scutelnici (nu apar informații despre romi), iar în primele decenii ale secolului al XIX-lea se afla în stăpânirea mânăstirii învecinate Coșula. Informații mai precise asupra populației locale au fost consemnate în secolul al XX-lea. Dacă în jurul anului 1900 comuna avea 1324 de locuitori (298 de familii), la recensământul populației din 1930 a înregistrat 2184 de locuitori, între care 7 evrei și 40 romi.

Romii din comuna Copălău au fost direct afectați de măsurile de deportare inițiate de regimul Antonescu. Legiunea de Jandarmi Botoșani a identificat 10 romi sedentari lipsiți de mijloace de trai în Copălău în cadrul recensământului din mai 1942. Pe lista finală a deportaților au fost incluși 4 romi nemobilizabili (1 familie), cărora le-au fost românzate bunurile și au fost escortați la sediul Legiunii de Jandarmi Botoșani de către jandarmii locali în jurul datei de 12 septembrie 1942. După două zile au fost conduși la gara din Botoșani și îmbarcați în vagoane de tren având drept destinație Iași. După o scurtă staționare în Iași, aceste vagoane cu deportați au fost atașate trenului E7 Iași-Tighina, care a pornit spre Transnistria în dimineața zilei de 16 septembrie.

Nu este exclus ca această familie de romi să fi fost strămutată, alături de ceilalți deportați romi de pe raza județului Botoșani, în comuna Balșoi Karanica (județul Oceaokov). Nu au putut fi identificate cereri de repatriere înaintate autorităților române de către deportații romi din Copălău între anii 1942- 1943. Însă 1 dintre acești deportați a reușit să evadeze din Transnistria și să se întoarcă clandestin în comuna natală în cursul anului 1943. Însă la scurt timp a fost identificat de jandarmii locali și retrimis în Transnistria în cursul lunii octombrie 1943.

Surse:

U.S.H.M.M., RG-25.050M ‘Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma’, D.A.N.I.C., Rola 3, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 203/1942, f. 99.

U.S.H.M.M., RG-25.050M ‘Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma’, D.A.N.I.C., Rola 2, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 127/1942, f. 84, 130, 133.

Dmitriev, P.G., 1975. *Moldova în epoca feudalismului*, vol. 7, partea a II-a. Chișinău: Editura “Știința”, p. 256.

- Institutul Central de Statistică București, 1938. *Recensământ general al populației din 1930 (RGP)*, vol. II, *Neam, limbă maternă, religie*, partea 1, *Neam, limbă maternă*. București: Editura Institutului Central de Statistică, pp. 72- 73.
- Lahovari, George Ioan, Constantin I. Brătianu și Gheorghe G. Tocilescu, 1899. *Marele dicționar geografic al României*, vol. 2. București: Stabilimentul grafic J.V., p. 629.
- Moldovanu, Dragoș, coord. 1991. *Tezaurul toponimic al României. Moldova. Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale (1772–1988)*, vol. I, partea 1, *Unități simple (Localități și moșii): A-O*. București: Editura Academiei Române, pp. 271- 272.
- Nastasă, Lucian și Andrea Varga, eds. 2001. *Minorități etnoculturale. Mărturii documentare. Țigani din România (1919- 1944)*. Cluj: Fundația CRDE, doc. nr. 342, pp. 568- 569.